

Popularnonaukowe streszczenie projektu

Zasadniczym motywem podjęcia tej problematyki jest ciekawość poznawcza. Pomimo kilku dekad studiów nad chrześcijaństwem arabskim, zagadnienie autentyczności chrześcijaństwa w sporze z islamem, nie doczekało się szczegółowego opracowania. Celem tego projektu jest zatem wypełnienie tej luki. Innym powodem jest zwrócenie uwagi czytelnika na fakt istnienia arabskich chrześcijan, ukazanie ich bogatej myśli teologicznej, historii i kultury. Ponadto chrześcijaństwo zachodnie wkracza w nowy, nieznany dotąd etap swojej egzystencji, jakim jest spotkanie z islamem. Teologiczny dorobek sprzed wieków, będący efektem twórczego spotkania między wyznawcami tych religii, może okazać się inspirujący w dobie współczesnej.

Głównym celem badawczym projektu jest ukazanie oryginalnych metod i treści służących pisarzom chrześcijańskim, tworzącym w języku arabskim, w środowisku zdominowanym przez muzułmanów, do odrzucenia oskarżeń wysuwanych przez stronę muzułmańską co do prawdziwości religii chrześcijańskiej, a co za tym idzie, jej boskiego pochodzenia. Dla lepszego zrozumienia teologicznego wyzwania, jakie przyniósł ze sobą islam, przedstawione zostaną także jego główne prawdy wiary i zarzuty, jakie formułuje pod adresem chrześcijaństwa. Do zasadniczych doktrynalnych rozbieżności będących przedmiotem analizy zaliczyć można inną koncepcję Boga, co ma bezpośrednie przełożenie na dogmat o Trójcy Świętej i Wcielenie Syna oraz odrzucenie prawdziwości i ostateczności przesłania chrześcijańskiego, poprzez zakwestionowanie prawdziwości Biblii.

Projekt zakłada realizację następujących badań: analizę źródeł historycznych doby VII w., greckich oraz syryjskich, pod kątem zamieszczonych tam informacji dotyczących islamu, jego przesłania i interpretacji jego powstania. Analiza ta jest ważna z punktu widzenia treści zawartych w zasadniczych źródłach niniejszego projektu. Kolejne badanie będzie miało za cel określenie specyfiki arabskiej tradycji teologicznej, będącej rezultatem teologicznego dialogu chrześcijaństwa z islamem. Zagadnieniem poprzedzającym analizę źródeł zasadniczych będzie wykazanie rozbieżności, jakie istnieją między chrześcijaństwem a islamem w kontekście doktryny wiary (koncepcja Boga) i kanoniczności pism. Przedstawienie tych zagadnień będzie przygotowaniem do prezentacji centralnego problemu badawczego projektu.

Centralną częścią niniejszego projektu jest prezentacja i analiza tekstów teologów chrześcijańskich piszących po arabsku doby IX w. Prezentowani autorzy należą do trzech zasadniczych wyznań chrześcijańskich występujących na Bliskim Wschodzie: melchitów, jakobitów oraz syryjczyków orientalnych. Analizie zostaną poddane prace następujących pisarzy chrześcijańskich IX w.: Tymoteusz I, ‘Abd al-Masīh ibn Ishāq al-Kindī, Hunayna ibn Ishāq (syryjczycy orientalni); Teodor Abū Qurrah i Ibrahīm al-Ṭabarānī (melchici); Ḥabīb ibn Ḥidma Abū Ra’īta al-Takrītī (jakobita). Różnorodność przynależności konfesyjnej może mieć wpływ na odmienną stosowaną argumentację. Dla komplementarności opisu zagadnienia, oprócz perspektywy chrześcijańskiej, zostanie przybliżona także opinia czterech ówczesnych teologów muzułmańskich na problem autentyczności chrześcijaństwa. Uwzględnione zostaną pisma: Al-Qasīma ibn Ibrāhīma, ‘Alī al-Ṭabarīego, Abū ‘Īsā al-Warrāq oraz ‘Alī ibn Yahyā ibn al-Munaḡḡima.

Etapem wieńczącym projekt, będzie zebranie przedstawionych wcześniej argumentów przemawiających za autentycznością chrześcijaństwa oraz ich klasyfikacja według następujących kategorii: kryteriów rozumowych – dotyczących misji posłańca i uwiarygadniających ją nadnaturalnych dokonań, kryteriów przesłania – jego transcendencji, racjonalności, jak i doskonałości – oraz transmisji przesłania i jego recepcji, wyrażonej w naróceniu lub odrzuceniu przesłania.